

ONDŘEJ JIRÁČEK

HEREC, ZDRAVOTNÍ KLAUN A MODERÁTOR. PO STUDIÍCH ČINOHERNÍHO HERECTVÍ NA BRNĚNSKÉ JANÁČKOVĚ AKADEMII MÚZICKÝCH UMĚNÍ (JAMU) PŮSOBIL V DIVADLE HUSA NA PROVÁZKU, KDE SE OBJEVIL VE VÍCE NEŽ DVOU DESÍTKÁCH INSCENACÍ V POSLEDNÍCH LETECH OPAKOVANĚ HOSTOVAL. NAPŘÍKLAD V NÁRODNÍM DIVADLE BRNO, BRNĚNSKÉM DIVADLE FESTE, OLOMOUČKÉM DIVADLE NA ČUCKÝ NEBO NA PRAŽSKÝCH SCÉNÁCH DIVADLO NA ZABRADLÍ, DIVADLO X10 A STUDIO HRDINŮ. NOVOU ZAHAJUJE ANGAŽMÁ V ČINOHERNÍM STUDIU V ÚSTÍ NAD LABEM A POKRÁČUJE VE SVĚ KLAUNSKÉ CESTĚ (NEJEN) PO ČESKÝCH NEMOCNICÍCH.

PRODEJKNĚ ALENA

POCHÁZÍ Z PRAHY. MOMENTÁLNĚ PRODÁVÁ NOVÝ PROSTOR U STANICE METRA VYSOČANSKÁ. DŘÍVE PODNIKALA, MĚLA VLASTNÍ HOSPODU, ALE KVŮLI MANŽELOVĚ NEMOCI A PSYCHICKÉMU TÝRÁNÍ MUSELA VŠE OPUSTIT. NĚJAKÝ ČAS ŽILA V CHRÁNĚNÉM DOMĚ S OSTRAHOU, KDE VLIVEM STRESU ONEMOCNĚLA. NAKONEC SKONČILA NA ULICI. DNES ŽIJE SE SVÝM MANŽELEM A DVĚMA PSY.

Prodejkně Alena versus herec Ondřej Jiráček

Jako zdravotní klaun musím na většinu hereckých postupů zapomenout a jen existovat

Setkání prodejkně **Aleny** s hercem a zdravotním klaunem **Ondřejem Jiráčkem** od prvních minut provázela lehkost a dobrá nálada. Ondřej působí přesně tak, jak byste od zdravotního klauna čekali – otevřeně, mile a s velkou schopností naslouchat příběhům druhých. V rozhovoru pak vypráví o své cestě od divadelních rolí k červenému nosu i o tom, jak moc se od sebe tyto dvě zdánlivě podobné profese ve skutečnosti odlišují.

Rozhovor vedla: prodejkně Alena
Zaznamenala: Alžběta Ruschková
Foto: Alžběta Ruschková
a Zdravotní klaun

Alena: Já bych se v první řadě zeptala, jestli si můžeme tykat? Já jsem Alena.

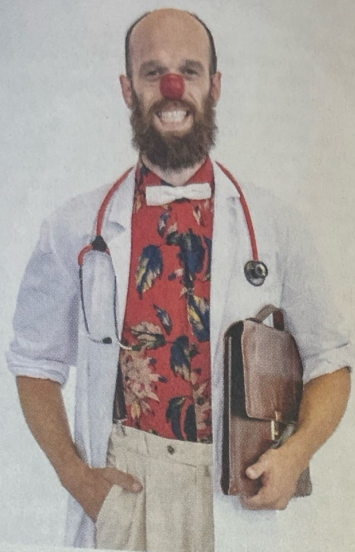
Ondřej: Jasně, děkuju, že to navrhuješ, sám jsem si to netroufl, ale krásně mě to uvolnil! Já jsem Ondra.

Alena: Slyšela jsem na internetu podcast, kde jsi říkal, že jsi v dětství chtěl být lékařem. Co tě nakonec přivedlo k herectví?

Ondřej: Je to tak. Na tom je zajímavé spíš to, proč jsem jím chtěl být. Já jsem vždycky hodně četl a asi v sedmé třídě jsem si přečetl strhující román Ericha Segala *Doktoři*. Zachraňovat životy mi přišlo jako vzrušující povolání. Jenomže jsem nebyl úplně silný v chemii a fyzice a zároveň jsem na gymnáziu poprvé přičichl k divadlu. To mě úplně strho a od patnácti už jsem ho dělal pořád. Začínal jsem v gymnaziálním divadelním spolku *Hobit* a pak mě přizvali ke spolupráci z divadla *De Facto Mimo*, tam se moje láska k divadlu prohloubila a utvrdila.

Alena: Víím, že jsi studoval na JAMU, a dokonce jsi tam pak vyučoval akrobacii. Nechtěl jsi u toho zůstat?

Ondřej: Studium na JAMU byla další formující etapa, a to hlavně díky mé vedoucí ateliéru profesorce Nice Brettschneiderové. Byla to osvícená žena a vynikající pedagožka. A bylo skvělé, že jsem hned po škole dostal možnost

Alena: Je práce zdravotního klauna psychicky náročná?

Ondřej: Je. A je to jeden z důvodů, proč jsem ji začal dělat až v sedmatřiceti letech. Naštěstí se většina dětských pacientů, které potkám, neléží s onkologickým onemocněním, ale leží v nemocnici s virózou, zlomenou rukou a podobně. Tím to nijak nesnižuju, nicméně nejsou v přímém ohrožení života, takže to není tak, že bychom se každý den setkávali se smrtí. Ale chodíme do náročného prostředí, kde všichni dělají maximum pro to, aby se někdo uzdrvil. My si sice můžeme dělat tak trochu, co chceme, ale samozřejmě s nějakými pravidly. A občas potkáváme i ty děti v přímém ohrožení života, kde je velmi náročné to správně empaticky pročitit. Zároveň je důležité uvědomit si míru své zodpovědnosti a netahat si to domů. Já jsem tam proto, aby pacienti aspoň na chvíli zapomněli, kde jsou, a oběrvstili se. Ale za ten léčebný proces už zodpovídá někdo jiný.

Alena: Ale to se přece vzájemně prolíná, ne? Že když má někdo lepší náladu, tak na něj lépe působí i léčba?

Ondřej: Je to tak, dokonce na to máme jako zdravotní klauni už i výzkumy. Máme dokonce jeden program, kdy jsme s dětmi před operací. Jmenuje se NOSI („Na Operační Sál“). Sem také chodíme po jednom, to je taková výjimka, a provádíme děti celým tím procesem. Jít na operaci totiž často znamená, že jdete ten den třeba až čtvrtí na řadu a kvůli tomu nesmíte několik hodin jíst a pít a musíte čekat, než přijde na ten

zárok. Tam je přímo vidět, že jim na té cestě trochu ulevujeme. A kolegové výzkumníci na vzorcích dětí z nemocnice v Motole dokázali, že se ty děti, za kterými zdravotní klauni chodí, líp uzdravovaly, a i psychický stav rodičů byl lepší. Takže určitě to funguje.

JÁ JSEM TAM PROTO, ABY PACIENTI ASPOŇ NA CHVÍLI ZAPOMNĚLI, KDE JSOU

Alena: Máš nějaké pacienty či pacientky, na které nezapomeneš?

Ondřej: Určitě, hned se mi vybavují jak ti dlouhodobí, za kterými chodíme pravidelně, tak ale i někteří z těch, které jsem potkal jen jednou. Dlouhodobé pacienty jako klaun už i tak trochu poznáte, takže si můžete nachystat něco, co mají rádi a čím je překvapíte. Takové vztahy navazuju rád. Zrovna nedávno jsme byli u klučiny, který má moc rád Brumíky (jemně sladké pečivo s náplní ve tvaru medvídků, pozn. red.). A my jsme spolu rozvíjeli úplně expertní debaty na téma Brumíků – odkud je jíst, jaká náplň je nejlepší... Bylo vidět, jakou má radost, že se spolu věnujeme takovýhle pitvlině. On byl vážně nemocný a lidé po něm často chtěli odpovědi na otázky jako „Jak se cítíš“ a „Bereš ty léky?“ – což je samozřejmě dobře, protože ho léčí –, ale já jako jediný s ním řešil, jak je důležité si dobře rozdělat Brumíka.

Alena: Pacienti tě znají pod tvým klaunským jménem docent Radek Komárek?

Ondřej: Je to tak, to je takové moje klaunské alter ego.

Alena: Dneska se zdravotní klauni věnují už jen dětem, ale i třeba geriatrickým pacientům a lidem s psychiatrickým onemocněním...

Ondřej: Organizace Zdravotní klaun se totiž neskutečně rychle rozvíjí. S projektem začal v roce 2001 v Motole náš guru Gary Edwards, který tu úplně pionýrsky prošlapal cestu. Víím, že ty začátky nebyly jednoduché, lidé často nechápali, co by v nemocnici chtěli vůbec dělat. Postupně se to ale nabalovalo a profesionalizovalo a dneska už máme spoustu projektů: již zmíněný NOSI, dál třeba Přezůvky máme, kdy chodíme k těžce nemocným pacientům domů, nebo Cirkus Paciento, což je pětidenní program pro znevýhodněné děti – až už v nemocnicích a léčebnách, ale i třeba pro sourozence dlouhodobě léčených dětí, takové ty „stínové děti“, jejichž potřeby jsou hůř naplňované. A věnujeme se i klaunování na geriatrických – jak říkáme – „dřívě narozené“ pacienty. Také se teď specializujeme na trochu jiné klaunování na psychiatrii. Je to stále klaunská existence, ale taková „zataženější“ – ty děti jsou totiž rozcitlivější a mnohdy by nesnesly, kdyby měly pocit, že si z nich děláme legraci. Toho všeho se účastníme, s výjimkou klaunování pro „dřívě narozené“, ke kterým zatím nechodím.

Alena: Koukala jsem, že se organizují i klaunské mise do uprchlických táborů... To by tě taky lákalo?

Ondřej: To jsou přímo mise RED NOSES International a jezdí se třeba na měsíc. To mě teď se čtyřletou dcerou doma neláká, protože s ní chci být co nejvíc. Ale třeba až mi bude šedesát, tak proč ne!

Alena: Divadelní angažmá v Ústí, klaunády na jihozápadě Čech – to se docela nestacuješ...

Ondřej: Být na cestě je jednou z věcí, které mám rád. Celé to ale nějak testuju. Do Ústí jsem přijal nabídku hlavně proto, že jsem šel za skvělou partou a zároveň jsem tam cítil dobrou energii, jakou jsem vnímal třeba na Provázku. Tak uvidíme.

Alena: Tak ti přejú hodně úspěchů! A zepťám se ještě, jestli chceš vzkázat něco členům Nového Prostoru?

Ondřej: Teda, to je obrovská zodpovědnost. (smích) Mějme se rádi, buďme k sobě laskaví a řešme klimatickou změnu.

BEZ D×M×VA

Rozhovor vznikl díky podpoře nadačního fondu, jehož cílem je pomáhat lidem bez domova.